

תכנית בחשבונאות

“פורום שווי הוגן” - FVF - Fair Value Forum

חומר רקע למפגש נובמבר 2013:

“דוחות הסולו על רקע ההצעה לביטול: תועלת מול עלות”

רקע

פרסום דוחות הסולו ואופן הצגתם, עמד על סדר היום של רשות ניירות ערך בעקבות כניסת ה-IFRS לתוקף בשנת 2008, לאור העובדה שלהבדיל מהכללים שהיו מקובלים בארץ עד אז, אין דרישה לפרסום דוחות סולו ב-IFRS. החשיבות שמקנות לו הרשויות וכן התאגידים המדווחים והדעות השונות בהקשר זה, הובילה למעשה, בכל אחת מהשנים 2008-2010 התקבלה החלטה או הוצעה הצעה על ידי ועדת הכספים של הכנסת או על ידי הרשות לניירות ערך בנושא זה, כאשר כל אחת מאותן החלטות הייתה שונה ולעיתים אף מנוגדת לקודמתה. “חוסר עקביות” זה נמשך, ובחודש יוני 2011 פרסם סגל הרשות מסמך לדיון בעניין שינוי המתווה של דוח הסולו ובו נכללה המלצה לביטול הוראות תקנה 9 ו-38 לתקנות דוחות תקופתיים ומיידים. כתחליף לתקנות אלו המליץ סגל הרשות לכלול אחת לשנה דוח סולו, הערוך בהתאם להוראות IAS 27, במסגרת הביאורים לדוחות הכספיים.

על אף המלצה זו, ביום 3 בספטמבר 2013 פרסמה הרשות לניירות ערך טיוטת הצעה לתיקון הוראות הגילוי הנוגעות למידע כספי נפרד (“סולו”). על פי טיוטה זו מוצע כי הוראות תקנות 9 ו-38 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים) התש”ל – 1970 תבוטלה, משמע, תבוטל הדרישה הקיימת למתן דוח סולו מלא כחלק מהדוחות השנתיים והדוחות הכספיים לתקופות ביניים. בנוסף, נקבע בטיטה כי תאגידים מדווחים שהציעו לציבור תעודות התחייבות, ורק הם, יידרשו להציג נתונים נוספים הנוגעים לתאגיד כישות נפרדת. דרישות הגילוי הנוספות אף יוצרות מדרג גילוי בין תאגידים שהציעו תעודות התחייבות לציבור ולא מתקיימים לגביהם “סימני אזהרה” (כהגדרתם בתקנה 10(ב)(14) לתקנות דוחות תקופתיים ומיידים), לבין תאגידים שהציעו תעודות התחייבות לציבור ומתקיימים לגביהם “סימני אזהרה”.

להלן תיאור תמציתי של הנתונים הנוספים אשר יידרשו מתאגידים מדווחים אשר הציעו לציבור תעודות התחייבות:

(א) תיאור עסקי התאגיד בחברות החזקה - חברה שהינה חברת החזקות ואשר על מנת להבין את עסקיה, פעילותה ומצבה הפיננסי והנזילות יש חשיבות מיוחדת בהבנת מבנה ההחזקות, הנכסים וההתחייבות של החברה עצמה כישות משפטית נפרדת ומערכת היחסים בין החברה

תכנית בחשבונאות

“פורום שווי הוגן” - FVF - Fair Value Forum

לבין החברות המוחזקות על ידיה, תידרש לכלול במסגרת פרק תיאור עסקי התאגיד, תיאור אשר יאפשר למשקיע להבין את אופי פעילותה כחברת החזקות.

(ב) גילויים ייעודיים באשר למצב פיננסי ונזילותי בתאגידים שהציעו תעודות התחייבות לציבור – דרישות הגילוי הייעודיות כוללות את הרכיבים הבאים :

1) תיאור מכלול העסקאות בין החברה לבין החברות המוחזקות על ידיה. מעבר לגילוי הנדרש מכוח IFRS 12, יתוארו גם מהות העסקאות הבין חברתיות, היקפן, תקופות ההתקשרות הכרוכות בהן וכן כל פרט נוסף החשוב על מנת להבין עסקה מסוימת. תיאור זה ייעשה במסגרת הדוח התקופתי, כאשר בדוחות הרבעוניים יכלל גילוי בגין עסקאות בין חברתיות רק במידה וחלו שינויים מהותיים בתחום זה במהלך הרבעון.

2) מידע בדבר הון חוזר – במקרים בהם התאגיד אינו מציג גילוי בדבר תזרים מזומנים חזוי שכן לא מתקיימים בו “סימני אזהרה”, יהיה עליו לכלול גילוי בדבר נתוני ההון החוזר סולו במסגרת פרק המימון והנזילות של התאגיד. נתונים אלה ימדדו בהתאם לתקני ה-IFRS, כאשר החברה רשאית לעשות זאת על בסיס “סולו מורחב”, דהיינו, ההון החוזר יכלול הן את הפריטים המיוחסים לחברת האם והן את אלו המיוחסים לחברות המטה, כאשר לצורך החישובים ייוחסו הנכסים וההתחייבויות של חברות המטה אל החברה האם, וכל הנתונים בהון החוזר ימדדו בהתאם לכללי IAS 27. נתוני ההון החוזר סולו יפורסמו מדי רבעון וכן לא ילוו בחוות דעת ייעודית של רואה החשבון המבקר, אלא יבחנו על ידו ככל מידע נלווה אחר. כמו כן, נקבע בטיוטה כי במקרים מסוימים בהם המידע בדבר ההון החוזר אינו מהותי ביחד למידע שנכלל בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה, בפרק תיאור עסקיה ובדוח הדירקטוריון שלה, התאגיד יהיה פטור מלדווח עליו.

תאגידים שהציעו תעודות התחייבות לציבור ומתקיימים לגביהם “סימני אזהרה” יידרשו להציג תזרים מזומנים חזוי. בנוסף, מוצע כי בחינת סימני האזהרה תיעשה על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים בלבד וכן יתווסף “סימן אזהרה” בשל אי עמידה בהתחייבויות מהותיות אשר מקימה עילה לפירעון מוקדם של ההתחייבות, ולא תוקנה עד למועד אישור הדוחות הכספיים. רשות ניירות ערך, מדגישה מטרת ההצעה אינה להתוות את מודל תיאור עסקי התאגיד של חברת החזקות, אלא רק לחדד את החובה הקיימת על חברות שכאלו לתאר את פעילותן ועסקיהן באופן שהינו בעל

תכנית בחשבונאות

“פורום שווי הוגן” - FVF - Fair Value Forum

משמעות וערך למשתמשי הדוחות הכספיים וכי גיבוש מודל גילוי ייעודי לחברות החזקה יעשה בנפרד.

ההצעה לתיקון תקן חשבונאות בינלאומי (IAS) מספר 27

כיום, על פי IAS 27 חברות שמציגות דוחות סולו בהתאם ל- IFRS יכולות לבחור בין שתי חלופות בקשר למדידת השקעות בחברות בנות, עסקאות משותפות וחברות כלולות בדוחותיהן הכספיים הנפרדים: לפי עלותן או לפי שוויין הוגן. בחודש מאי 2013 החליט ה- IASB לבצע תיקון ב- IAS 27, כך שתאגידים יוכלו לבחור גם במדידה על פי שיטת השווי המאזני. הגורמים העיקריים להחלטה היו:

- (א) מדידת השקעות בחברות מוחזקות לפי שיטת השווי המאזני מקובלת במדינות רבות בעולם.
- (ב) השימוש בשיטת השווי המאזני במדידת השקעות בחברות מוחזקות מגביר את הרלוונטיות של המידע המשתקף מהדוחות, מבלי לפגוע בעקרון השוואתיות.

הטיעונים בעד ביטול מתן דוח סולו מלא

- (א) עלויות גבוהות בהכנת הדוח – התאגידים נאלצים להשקיע סכומים גבוהים בתחזוק מערכת דיווח כספית ובהפקת נתונים לדוח הסולו אשר ממילא לא ישמשו אותם בעת הכנת הדוחות המאוחדים, לדוגמה, מדידת הלוואות וערבויות הדדיות ומדידת אופציות בין חברתיות. השקעה כספית זו אינה עולה בעין יפה בעיני התאגידים בייחוד מכיוון שלתפיסתם חובת פרסום דוח סולו לפי IAS 27 מהווה רגולציה עודפת ובלתי מידתית.
- (ב) בעיות עקרוניות ויישומיות במתן דוח סולו מלא לפי ג' – למרות שבבניית דוח הסולו המלא נעזרים בדוחות המאוחדים כבסיס, תאגידים רבים התקשו בהכנתו. בפרט, הדרישה לשמור על הון ורווח סולו זהים לאלו המופיעים במאוחד גרמה לבעיית מהימנות תפיסתית של הדוח וכתוצאה מכך הקדישו התאגידים תשומת לב מצומצמת בעת הכנתו והמשתמשים בדוחות הכספיים עשו בו שימוש מועט.
- (ג) אין לאמץ את התיקון לתקן IAS 27 לפני שהושלם – מכיוון שה- IASB עוד לא גיבש את עקרונות המודל הנוסף לטיפול בחברות מוחזקות (אלא רק קבע עקרונית שמדובר בשווי מאזני) וכן בשל האפשרות שיעשו בהמשך שינויים בהיבט זה ובאחרים, אימוץ תקן זה בשלב הנוכחי עלול להוביל

תכנית בחשבונאות

“פורום שווי הוגן” - FVF - Fair Value Forum

לכך שיידרשו שינויים נוספים בעתיד והדבר יגרום לאי יציבות בדיווח הכספי ול"טרטור" התאגידים המדווחים.

(ד) פרסום דוח סולו מלא אינו נהוג בכל מדינות העולם – כך לדוגמה בארה"ב לא קיימת דרישה רוחבית לפרסום דוח סולו או מידע כספי סולו. נקודת המוצא של מדינות אלו היא שהדוחות הכספיים המאוחדים, הגילויים והמידע הנלווה אליהם מספקים מידע מספק על מנת להעריך את מצבו הפיננסי והנזילות של התאגיד.

(ה) תשתית הגילוי הקיימת נותנת מענה מספק לצורכי המשתמשים בדוחות הכספיים – בשנים האחרונות התפתחה הרגולציה והתקנה החשבונאית כך שנוצרה תשתית גילוי רחבה המספקת מידע מגוון ורחב יותר אודות התאגיד, מערכות היחסים שלו עם החברות המוחזקות שלו, הסיכונים אליהם הוא חשוף ומצבו הפיננסי. דרישות גילוי אלו שיפרו את היכולת לנתח את מצב נזילותו של תאגיד באמצעות בחינת דוחותיו הכספיים המאוחדים בלבד.

הטיעונים נגד ביטול מתן דוח סולו מלא

(א) הצגת הדוחות הכספיים המאוחדים בלבד פוגעת בציבור בעלי החוב – לאור ההפרדה המשפטית בין חברות הקבוצה, בעלי חוב כגון: בנקים, מחזיקי אגרות חוב ונושים אחרים, מעוניינים לקבל מידע כספי המתייחס לחברה האם בפני עצמה לצורך קבלת החלטות כלכליות. לדוגמה, יתרת מזומנים גבוהה בדוח המאוחד אינה מבטיחה כי החברה האם יכולה לעמוד בהתחייבויותיה. ייתכן כי מרבית המזומנים שייכים לחברה הבת ובאופן מעשי לחברה האם אין יכולת למשוך אותם ממנה.

(ב) במקרים רבים, דוחות מאוחדים אינם מהווים כלי יעיל לצורך ניתוח והבנה של הפעילות העסקית, ויש משמעות אינפורמטיבית רבה לקבלת הנתונים בנפרד. המשתמשים בדוחות הכספיים נעזרים בדוחות הסולו/סולו מורחב ככלי עיקרי, או לפחות משלים, לניתוח המצב הפיננסי.

(ג) פגיעה ביכולת לקבוע אמות מידה פיננסיות (Covenants) – כיום, מרבית מאמות המידה הפיננסיות, אשר הפרה שלהן תגרום להעמדה לפירעון מיידי של הלוואה לזמן ארוך, מבוססות על מדדים הנגזרים מההון או מהרווח הנקי של חברת האם בלבד. ביטול הצגת דוחות סולו מלאים יביא לכך שאמות המידה הפיננסיות לא יוכלו להתבסס על נתוני הסולו של ההון או הרווח הנקי, דבר שיקשה על קביעת התניות פיננסיות עם נותני אשראי.

(ד) הרלוונטיות של האלטרנטיבה שמציעה הרשות לניירות ערך מוטלת בספק – בטיוטה שפרסמה הרשות לניירות ערך הועלתה חלופה לדוחות הסולו בדמות מידע בדבר הון חוזר. מידע זה, כפי שהוא

תכנית בחשבונאות

“פורום שווי הוגן” - FVF - Fair Value Forum

בא לידי ביטוי בטיטוט הרשות, אינו מתייחס לכושר הפירעון של החברה לאחר השנה העוקבת למועד הדיווח. כידוע, נותני האשראי עושים שימוש במידע לגבי סך כל הנכסים וההתחייבויות, ולא רק באלו הצפויים להתממש בשנה הקרובה, ולכן ישנו ספק באם מידע זה יעזור להם בקבלת ההחלטות. בנוסף, מעבר לתרומה של דוחות אלה לנותני האשראי, בעלי המניות של החברה גם כן נהנים ממידע זה שכן על פי חוק החברות חלוקת דיבידנד על ידי החברה תלויה ביכולת הפירעון של הנושים.

(ה) להצגת הדוחות הכספיים בכללותם חשיבות רבה – באמצעות ניתוח הקשר בין המאזן לדוח על הרווח הכולל ובין הדוח על הרווח הכולל לדוח על תזרימי מזומנים יכול קורא הדוחות לקבל אינדיקציה טובה יותר לגבי יכולת החברה לעמוד בהתחייבויותיה. הצעת הרשות תפגע ביכולת זו שכן היא מבטלת את הדרישה לפרסם את הדוח על הרווח הכולל ואת הדוח על תזרימי המזומנים.

שאלות לדיון

1. האם העלות של הכנת דוחות הסולו עולה על התועלת המופקת מהם?
2. האם יש לבצע הבחנה בין בעלי אגרות חוב לבין בעלי מניות לעניין התועלת?
3. דוח הסולו צריך להיות משפטי או כלכלי (סולו מורחב)?
4. האם ניתן לפתור את הבעיות החשבונאיות התיאורטיות שקיימות בדוח הסולו במתכונתו הנוכחית (לפי סעיף 9)?
5. האם דוח תזרים חזוי יכול להוות תחליף לדוח סולו (שהינו מבוסס עבר)?
6. האם ביטול סימני האזהרה שנגזרים מדוחות הסולו, עקב ביטול דוחות אלו, יכול להוביל לפספוס בעיתוי של מתן דוח תזרים חזוי?
7. האם לצורך ההחלטה על ביטול/אי ביטול יש לבצע הבחנה בין חברות החזקה לחברות אחרות? האם למשל כל חברה שמחזיקה בחברה ציבורית לא צריכה להציג דוחות סולו? אם כן, איך מגדירים חברת החזקה?